

(بعض فتاوی الصیام)
व्रत सम्बन्धि केहि फतवाहरु

(1) - प्रश्न: व्रतको नियत कसरी गर्ने ? र व्रतमा कहिले इरादा अनिवार्य छ?

उत्तर: हर प्रकारको प्रशंसा र गुणगान केवल सर्वशक्तिमान अल्लाहको लागि मात्रै योग्य छ।

* व्रत बस्ने पक्का भैसके पछि तब नियत गरिन्छ। र रमजानको व्रतको नियत रातिको समयमा नै गर्नु पर्ने हुन्छ। फतावा स्थायी समिति १०/२४६

* र केही विद्वानहरु यस कुरा तर्फ गएका छन् कि जस्मा लगातार र निरन्तर हुनु को शर्त लगाइएको छ। उसको शुरु मा नै नियत गर्नु काफि छ जब सम्म उस्लाई केही त्यस्तो कारण न आइ परोस् जस्ले गर्दा उसले आफ्नो व्रत लाई समाप्त गर्ने अवस्था न आओस्। यदि उसले यस्तो गर्छ भने फेरि बाट व्रतको लागि नियत गर्नु पर्ने हुन्छ। यस आधारमा कुनै व्यक्तिले यो नियत गर्छ कि म रमजान को पुरै व्रत बस्छु। यस्तो अवस्थामा उसको यो नियत पुरै महिनाको लागि काफि हुनेछ। जबसम्म केही यस्तो अवस्था न आओस् जस्ले गर्दा उसको व्रतको निरन्तरता सकियोस्। जस्तै कि उ रमजानको महिनाको बिचमा यात्रामा जानु पर्यो भने त्यस्तो अवस्थामा फेरि बाट नियत गर्नु पर्ने हुन्छ।

* यहि सबै भन्दा शुद्ध र राम्रो कुरा हो। यदि तपाईंले मुसलमानहरु लाई सोध्नु हुन्छ भने उनिहरु मध्ये धेरैले यहि भन्छन् कि मैले महिना को शुरुमा नै पुरा महिनाको व्रतको नियत गरेको छु। यदि केही अवस्था आउनुको कारण छुटेका व्रतहरु राख्नु आघि उस्ले फेरि मनमा नियत गर्नु पर्ने हुन्छ। र यहि कुराले नै मन लाई सन्तुष्टी मिल्दछ।

(2) - प्रश्न: व्रत अर्थात उपवासका सुन्नतहरु के के हुन्?

उत्तर: हर प्रकारको प्रशंसा तथा गुणगान केवल सर्वशक्तिमान अल्लाहको लागि मात्र हो। उपवास बस्नुका धेरै सुन्नतहरु छन्। उनिहरु मध्ये केही निम्नलिखित छन्।

प्रथम : व्रत बस्ने वालाको लागि मस्नुन छ कि यदि उस्लाई कसैले गालि दिन्छ र उ सँग लडाई झगडा गर्छ भने उस्ले त्यसको बदला राम्रो सँग दियोस् र भनोस कि म व्रत बसेको छु। किनकि बुखारि र मुस्लिम्मा अबु हुँरै रजियल्लाहु अन्हुले वणन गर्नु हुन्छ कि नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले) भन्नु भयो व्रत ढाल हो व्रत बस्नेहरु उपवासको हालतमा कसैसँग नराम्रो कुरा नगर्नु तथा आज्ञता र मुखताको काम न गर्नु यदि कुनै व्यक्तिले उ सँग लडाई झगडा गर्छ भने या नराम्रो शव्द बोल्ने गर्छ भने तब उस्लाई यो भन्नु पर्ने हुन्छ कि म व्रत बसेको छु, त्यो अल्लाहको कसम जस्को हातमा मेरो प्राण छ वर्त बस्नेवालाहरुको मुखको सुगन्ध अल्लाह लाइ त्यो कस्तुरीको सुगन्ध भन्दा पनि अधिक मन पर्छ। र

उस्ले खाना, पानि, अन्य चिजहरू मेरो हुकुम लाई पालन गर्दै अरू चीजहरूको त्याग गर्दछ। व्रत मेरो लागि हो र त्यसको बदला मैले नै दिने छु र पुण्यमा उसको १० गुनाको बराबर हुनेछ।

बुखारि हदिस (१८९४) र मुस्लिम हदिस (११५१)

दोस्रो : व्रत बस्नु भन्दा अघि केही खानु अथवा सेहरी गर्नु मुस्तहब छ किनकि सहि मुस्लिम र बुखारिमा अनस बिन मालिकले वर्णन गर्नु भएको छ कि नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले) भन्नु भयो सेहरी गर्नुमा बर्कत छ। यो हदिस बुखारिमा (१९२३) र मुस्लिममा (१०९५) मा वर्णन गरिएको छ।

तेस्रो : सेहिमा ढिलाई गर्नु सुन्नत हो। किनकि बुखारिले उहाँलाई र उहाँले जैद बिन साबित रजियल्लाहु अन्हु सँग भन्नु भयो कि हामिले नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) सँग सेहरी गर्ने र नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) नमाजको लागि खडा हुनु भयो, मैले भने अजान र सेहरी को बिच कति अन्तर थियो? उहाँले भन्नु भयो पचास आयत पढ्नुको बराबर। यस्लाई बुखारिले (१९२१) मा वर्णन गर्नु भएको छ।

चौथो : इफ्तार गर्न मा छिटो गर्नु सुन्नत हो। किनकि नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को भनाई छ मानिसहरू निरन्तर भलाई मा रहन्छन् जब सम्म इफ्तार गर्नमा छिटो गर्दछन्। यस्लाई बुखारिले (१९५७) र मुस्लिमले (१०९८) मा वर्णन गर्नु भएको छ।

पाचौं : मस्नुन यो हो कि पाकेको ताजा खजुरमा रोजा इफ्तार गरियोस्। यदि त्यो मिलेन भने सुकेको खजुरमा र यदि त्यो पनि मिलेन भने पानिमा, किनकि अनस रजियल्लाहु अन्हु को हदिस छ कि उहाँले भन्नु भयो: नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले नमाज पढ्नु भन्दा अघि रुतब खजुरले इफ्तार गर्नु हुन्थ्यो। यदि त्यो पाउनु हुन्थेन भने केही खजुरमा । यदि त्यो पनि उपलब्ध हुन् थिएन भने केही घुट पानिमा इफ्तार गर्नु हुन्थ्यो। यस् हदिस लाई अबु दाऊदले (२३५६) र तिर्मिजिले (६९६) मा वर्णन गर्नु भएको छ।

छैटौं : रोजा इफ्तार गर्ने समयमा प्रमाणित दुवाहरू पढ्नु सुन्नत हो। र जुन दुवा प्रमाणित छ त्यो “बिस्मिल्लाह” हो। नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले त्यसको आदेश दिनु भएको छ।

र “अल्लाहुम्मा लका सुम्तो व अला रिजक्रिका अफतरतो, अल्लाहुम्मा तक्रब्बल मिन्नी इन्नका अंतस्समीउल अलीम” यि प्रमाणित छैनन्।

* तथा व्रत बस्ने वाला व्यक्तिको दुवाको बिशेषताको विषयमा केही हदिस हरु प्रमाणित छन्।

१: अबु अनस रजियल्लाहु अन्हुले वर्णन गर्नु हुन्छ कि नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नु भयो तिन प्रकारको दुवा अस्वीकार गरिदैन: पहिलो पिताको दुवा, दोस्रो व्रत बस्ने वालाको दुवा, र

तेस्रो सफरमा भएको व्यक्तिको दुवा। यस्ताई बैहकिले (३/३४५) मा र अल्बानिले सिल्सिलाह सहिहा(१७९७) मा।

२: अबु उमामा बाट मर्फु रिवायत गरिएको छ कि हर दिन रोजा र इफ्तारको समयमा जहन्नम बाट आजाद गरिएका व्यक्ति हुन्छन्। केही व्यक्ति लाई अल्लाहले रोजा गर्ने समयमा आजाद गरिदिनु हुन्छ। यस्ताई अहमदले (२१६९८) मा वर्णन गर्नु भएको छ, भने अल्बानिले सहिहु तरगिबमा (१/४९१) मा सहिह छ भन्नु भएको छ।

३: अबु सईद खुद्री रजियल्लाहु अन्हु बाट मर्फुअन वर्णन गरिएको छ कि हर दिन र रातमा यानि रमजान को महिनामा अल्लाह सर्वशक्तिमान को तर्फ बाट जहन्नमबाट मुक्त गरिएका केहि व्यक्ति हुन्छन्। र हर मुस्लमानको लागि दिन रातमा एउटा यस्तो समय हुन्छ त्यो समयमा उस्को दुवा स्वीकृत गरिन्छ। यस्ताई बज्जारले वर्णन गरेका छन् र अल्बानिले यस्ताई सहिहु तरगिबमा (१/४९१) मा सहि भन्नु भएको।

(3) - प्रश्न: के बिरामीले रमजानको समयमा व्रत तोड्नु राम्रो हो? अथवा यो कि उस्ले कष्ट सहेर व्रत बस्ने?

उत्तर: सबै प्रकारको प्रशंसा र गुणगान केवल सर्वशक्तिमान अल्लाहको लागि योग्य छ। * यदि कुनै बिरामी व्यक्तिलाई व्रत बस्न कष्ट र कठिनाई को कारण बन्दछ भने यस्तो अवस्थामा उसलाई यो उत्तम हुन्छ कि उसले व्रत न बसि ति छुटेका व्रतहरु पछि पुरा गरोस्।

उसले दुख कष्ट गरि व्रत बस्नु उचित हुदैन। त्यसको प्रमाण निम्नलिखित छन्।

(१) इमाम अहमद (हदिस नम्बर ५८३२) ले इब्ने उमर रजियल्लाहु अन्हुमा सँग वर्णन गर्नु भएको छ कि उहाँले भन्नु भयो कि अल्लाहको रसुलले भन्नु भयो: अल्लाहले यस कुरालाई मन पराउनु हुन्छ कि उहाँले दिएको छुटलाइ उपनाउनु र त्यसतै यस कुरालाई मन पराउनु हुन्न कि उस्को अवज्ञा गरियोस्। यस्ताई अल्बानिले (५६४) मा सहि भन्नु भएको छ।

(२) इमाम बुखारिले (६७८६) र मुस्लिमले (२३२७) मा आयशा रजियल्लाहु अन्हा बाट वर्णन गरिएको छ कि उहाँले भन्नु भयो कि नबि (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) लाई दुई चिजहरू मध्ये एउटा चिज रोजन को लागि भनिन्थ्यो तब उहाँले त्यस मध्ये सबै भन्दा सजिलो चिज चुन्नु हुन्थ्यो जब कि त्यो पापको काम हुदैन थियो। जब त्यो पापको काम हुन्थ्यो भने उहाँ उनिहरू भन्दा टाढा जानु हुन्थ्यो।

* इमाम नववि रहिमहुल्लाहले भन्नु हुन्छ कि यस् हदिसमा यस् कुराको प्रमाण छ कि सबै भन्दा सजिलो र विनम्र चिजको चयन गर्नु मुस्तहब हो। जब सम्म कि त्यसलाई निषेध या मक्रुह न भनियोस्।

* तर बिरामी व्यक्तिको लागि मक्रुह र घृणित कुरा हो कि आफ्नो माथि व्रतको कष्ट र कठिनाई को अनुभव गरि व्रत बस्नु। यदि उस्लाई व्रतको कारण हानि पुग्छ भने त्यो खण्डमा उस्को लागि त्यो व्रत बस्नु हराम पनि हुन सक्छ।

अल्लामा कुर्तुबी रहिमहुल्लाहले (२/२७६) मा भन्नु हुन्छ : बिरामीको दुई वटा स्थिति छन्:

पहिलो: उस्ले कुनै पनि हालतमा व्रत बस्न ताकत राख्दैन भने त्यस्तो व्यक्तिले व्रत तोड्नु वाजिब हुन्छ।

दोस्रो: ऊ कष्ट र कठिनाईमा व्रत बस्न सक्ने होस्। तब यस्तो व्यक्तिलाई व्रत तोड्नु मुस्तहब हुन्छ।

तथा अल्लामा इब्ने कुदामा रहिमहुल्लाहले आफ्नो किताब अल मुग्नि (४/४०४) मा भन्नु हुन्छ:

* यदि बिरामिले कष्ट र कठिनाई सँग व्रत बस्छ भने तब उस्ले एउटा घृणित काम गर्यो किनकि उसले आफुलाई नुकसान पुर्याउने, अल्लाहले सजिलो गरिदिनु भएको चीजलाई अस्वीकार गर्ने काम गर्यो।

तथा शैख इब्ने उसैमिन रहिमहुल्लाहले आफ्नो किताब अश्शरहुल मुम्ते (६/३५२) मा भन्नु भएको छ: यसबाट हामीले केही मुजतहिदीन र बिरामीहरूको गल्तीको बारेमा थाहा पाउँछौं। जसका लागि रोजा राख्न गाह्रो र पीडादायी हुन्छ र कहिलेकाहीं यो उस्को लागि हानिकार हुन्छ, तर पछि पनि तिनीहरूले व्रत तोड्न अस्वीकार गर्छन्, त्यसैले हामी यस्ता व्यक्तिहरूको बारेमा भन्नेछौं।: यी मानिसहरूले गल्ती गरेका छन् कि तिनीहरूले अल्लाह सर्वशक्तिमानको अनुमति अस्वीकार गरे, उहाँको अनुमति स्वीकार गरेनन् र आफैलाई हानि पुऱ्याए, यद्यपि अल्लाह सर्वशक्तिमानले भन्नु हुन्छ: "र आफैले आफैलाई नमार्नुहोस्।" (सूरत निसानिसा:२९)

(4) - प्रश्न: म रमजानको व्रत बस्छु तर नमाज पढ्दैन। के मेरो व्रत शुद्ध हुन्छ?

उत्तर: हर प्रकारको प्रशंसा र गुणगान केवल अल्लाह सर्वशक्तिमानको लागि योग्य छ।

* नमाज छोड्नुको साथ साथै रमजानको व्रत या कुनै पनि कार्य स्वीकार हुदैन। किनकि नमाज छोड्नु कुफ्र हो। त्यसैले नबि सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम ले भन्नु भयो मानिस र सिर्क व कुफ्र को बिच फरक गर्ने वाला चिज नमाज हो।

*काफिरको कुनै पनि कार्य स्वीकार हुदैन। अल्लाहको भनाई छ: यदि तिमीले पनि अल्लाहसँग कसैलाई साझेदार बनायौ भने तिम्रो कर्म नष्ट हुनेछ र तिमी निश्चय नै घाटा हुनेहरूमध्ये पर्नेछौ।

*बुखारिले नबि सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम सँग वर्णन गर्नु हुन्छ कि नबि सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नु भयो: जसले असरको नमाज छोड्छ उसको कार्य नष्ट हुन्छ।

*यस हदिसबाट यो प्रमाणित हुन्छ कि नमाज छोड्ने वाला को कुनै पनि कार्य स्वीकार हुदैन। र उसको कार्य ले उसलाई केहि फाइदा पुर्याऊन्ना।

* इब्नु कयिम यस हदिसको अर्थमा भन्नु हुन्छ: जुन कुरा हदिस बाट प्रमाणित हुन्छ त्यो यो कि नमाज छोड्नुमा दुई प्रकार छन्: पहिलो यो कि उसलाई पुरै तरिकाले छोड्नु र कहिल्यै पनि नमाज न पढ्नु। तब यस्तो व्यक्तिको पुरै कर्महरू नष्ट गरिन्छ। दोस्रो त्यो कुनै निर्धारित दिनमा कुनै निर्धारित नमाजलाई छोड्नु यस्तो अवस्थामा उसले गरेको त्यो दिन को कर्म नष्ट हुन्छ। सामान्य रूपमा कर्महरू नष्ट हुनु सामान्य रूपमा नमाजलाई छोड्नु बराबर हो।

* प्रश्न गर्न वाला महिला लाई मेरो तर्फ बाट यो भन्छु कि अल्लाह सँग तौबा गर्नु। र अल्लाहको हकमा जो कमि कमजोरी भयो त्यस प्रति अल्लाह सँग तौबा गर्नु। र अल्लाह सर्वशक्तिमानले तौबा गर्ने वाला व्यक्तिको तौबा लाई स्वीकार गर्नु हुनेछ। र अल्लाह उ सँग खुशी हुनुहुन्छ तथा नबि सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले यस भनाइ अनुसार तौबा गर्ने वाला व्यक्तिहरूको लागि यो सुचना सुनाउनु भएको छ गुनाह हरु प्रति तौबा गर्ने वाला व्यक्ति ऊ जस्तै हो जसले केहि पाप गरेको छैन। -इब्ने माजाले ४२५० मा वर्णन गरिएको छ र सहि इब्ने माजा ३४२४ मा अलबानिले सहि भन्नु भएको छ।

तथा उ पाक भएर र नमाज पढ्ने गरोस्। ताकि भित्री र बाहिरी दुबै प्रकारले पाक होस्। र तौबालाई न छोडोस् यो न सोचोस् कि म भोलि तौबा गर्छु या पर्सि तौबा गर्छु। र कसैलाई पनि थाहा छैन कि उसको मृत्यु कति बेला हुन्छ। त्यसैले त्यो समय आउनु भन्दा अघि नै तौबा गर्नु। अल्लाह सर्वशक्तिमान को भनाई छ:

وَيَوْمَ يَعِضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا (27) يَا وَيْلَتِي لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ

فُلَانًا خَلِيلًا (28) لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا (29)

त्यो दिन अत्याचारीले आफ्नै हात टोकदै भन्नेछ- “हाय ! मैले रसूलका साथ मार्ग अपनाएको भए बेस हुन्थ्यो!”

हाय अपसोच! मैले फलानो व्यक्तिलाई आफ्नो मित्र नबनाएको भए हुन्थ्यो।

जसले उपदेश आएपछि त्यसबाट मलाई बिचलित बनायो, र वास्तवमा शैतानले कठिन अवस्थामा मानिसलाई छोडिदिन्छ।

(5) - प्रश्न: यदि कुनै व्यक्तिले रमजान महिनाको रोजा बिना कुनै बहाना छोड्छ वा जानाजानी महिनाको बीचमा रोजा तोड्छ भने उसले रोजा तोडेका दिनहरूको क़ज़ा गर्नु पर्छ?

उत्तर: हर प्रकारको प्रशंसा र गुणगान केवल अल्लाह सर्वशक्तिमानको लागि योग्य छ।

रमजानको महिनाको उपवास इस्लामको स्तम्भहरू मध्ये एक हो, र कुनै पनि बहाना बिना यो महिनामा उपवास छोड्न मुस्लिमको लागि हलाल (अनुमति) छैन।

तथा जुन व्यक्तिले कुनै धार्मिक कारण जस्तै बिरामि, यात्रा, मासिकको कारण रमजानको व्रत छोड्छ वा बिच रमजानमा इफ्तार गर्छ भने विद्वानहरूको सर्वसम्मति को अनुसार उसले छोडेका व्रतहरू तिर्नु अनिवार्य छ।

किनकि अल्लाह तआलाले यो आदेश दिनुभएको छ: "र जो बिरामी वा यात्रामा छ, उसले अन्य दिनहरूमा आफ्नो हिसाब पूरा गरोस्।" (अल-बकारा: 185)

तर जुन व्यक्तिले जानाजानी र लापरवाहीपूर्वक रमजान महिनाको रोजा छोड्छ, चाहे त्यो एक दिन मात्रै होस्, यसरी कि उसले निरन्तर व्रत राख्नुको नियत गरेन वा व्रत बस्न शुरू गरे पछि बिना कारण इफ्तार गर्छ वा व्रत तोड्छ भने उसले ठूलो पाप मध्ये एउटा ठूलो पाप गरे। र उसले पश्चात्ताप (तौबा) गर्नु अनिवार्य हुन्छ।

सामान्य विद्वानहरूले रोजा नराखेका दिनहरूको क़ज़ा गर्नु अनिवार्य रहेको बताउँछन्, अनि केही विद्वानहरूले यस विषयमा इज्मा (सहमति) उल्लेख गरेका छन्।

इब्न अब्दुल बार (राहिमाहुल्लाह) भन्छन्:

"उम्मत एकमत छ र सबै विद्वानहरूले उल्लेख गरेका छन् कि जसले जानाजानी रमजानको व्रत बसेन जब कि उसले यस्को अनिवार्य हुनुमा इमान राख्दछ तर उसले जानाजानी अहँकारी र अभिमानिको कारण व्रत छोड्यो। र त्यसपछि उसले तौबा गर्यो भने उसलाई त्यसव्रतको पूर्ति गर्न अनिवार्य छ"।
अल-इस्तिजकर (1/77)

इब्न कुदामा अल-मकदसी भन्छन्: "हामीलाई यस विषयमा कुनै मतभिन्नता थाहा छैन, किनभने उपवास उहाँलाई प्रमाणित गरिएको छ अर्थात् उहाँसँग प्रमाणित दायित्व छ, त्यसैले यसलाई पूरा

नगरी उहाँको दायित्व समाप्त हुन सक्दैन, र उहाँले यसलाई पूरा गर्नुभएको छैन, त्यसैले उहाँलाई त्यसरी नै आफ्नो जिम्मेवारी रहन्छ।" अल-मुग्नी (4/365)

र "फतवा स्थायी समिति" (१०/१४३) मा छ कि:

"जसले उपवासको आवश्यकतालाई इन्कार गरेर व्रत छोड्छ, त्यो सर्वसहमतिले काफिर हो। र जसले आलस्य र लापरवाहीका कारण उपवास छोड्छ, ऊ काफिर होइन, तर ऊ गम्भीर खतरामा छ किनभने उसले इस्लामको स्तम्भहरू मध्ये एउटालाई छोडेको छ, जसलाई विद्वानहरूले आवश्यक ठान्छन् र जसलाई पालना गर्नुपर्छ। र अधिकारीहरूद्वारा दण्डित र अनुशासनको योग्य छन् जसले उसलाई र उहाँ जस्ता अरूहरूलाई त्यसो गर्नबाट रोक्छ, बरु केही विद्वानहरू विश्वास गर्छन् कि ऊ एक काफिर हो। र उसले छोडेको उपवासको पूर्ति गर्न, साथै अल्लाहलाई पश्चात्ताप गर्न आवश्यक छ।"

शेख इब्न बाजलाई सोधियो: "कसैले शरई बहाना बिना रमजानको रोजा तोड्छ, जब कि उसको उमेर सत्र (17) वर्षको छ र कुनै बहाना छैन, उसले के गर्नुपर्छ? के यसमा क्रजा गर्नु अनिवार्य छ?"

तसर्थ शेखले जवाफ दिए: "हो, यसमा क्रजा गर्नु अनिवार्य छ, र अल्लाह तआलालाई लापरवाही र उपवास गुमाएकोमा पश्चात्ताप गर्न आवश्यक छ।"

र यो पैगम्बर (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) बाट वर्णन गरिएको छ कि उहाँले भन्नुभयो: (जसले रमजानमा बिना कुनै छुट र रोगको कारणले रोजा तोड्छ, उसको क्रजा पूरा हुनेछैन यदि उसले आफ्नो बाँकी जीवनको लागि रोजा राख्यो भने पनि। तसर्थ यो हदीस विद्वानहरूको अनुसार दर्ईफ, कमजोर र मुजतारिब हो, र सही छैन।) "फतावा नूरुन अलद् दर्ब" (16/201)

र केही अन्य विद्वानहरूको मत छ कि जानाजानी व्रत छोड्ने व्यक्तिको हुँदैन, बरु उसले सकेसम्म धेरै नफली (स्वैच्छिक) व्रतहरू राख्नुपर्दछ। र यो जाहिरिय्याहको दृष्टिकोण हो र शेखुल इस्लाम इब्न तैमियाह र शेख इब्न उथैमीनले यस दृष्टिकोणलाई रोजेका छन्।

हाफिज इब्न रजाब हनबली भन्छन्: "जाहिरिय्याहको राय, वा तिनीहरूमध्ये धेरैको राय यो हो कि: जानाजानी आफ्नो व्रत तोड्नेको लागि कुनै क्रजा छैन, इराकमा शाफेई का साथी अब्दुर रहमान र शाफेईको छोरीका छोराको राय पनि यस्तै छ। र अबू बकर हुमैदीले जानाजानी उपवास र प्रार्थना छोड्ने व्यक्तिको बारेमा पनि भनेका छन्, कि उसको लागि ती दुबैको पूर्ति गर्न पर्याप्त हुनेछैन। त्यसैगरी हाम्रा पूर्व साथीहरूको समूह जौजानी, अबु मुहम्मद अल-बरबहारी र इब्न बत्ताह आदिको कथनहरूमा पनि यस्तै कुरा भनिएको छ।" "फतहुल बारी" (3/355)

शेखुल इस्लाम इब्न तैमियाह भन्छन्: "जो व्यक्ति बिना बहाना उपवास र नमाज छोड्छ उसको क्रजा हुँदैन, न त यो उसको तर्फबाट मान्य हुनेछ।" "अल-इख्तियारतुल फिकहिया" (पृष्ठ संख्या: 460)

शेख इब्न उथैमीन ले भन्नुभयो: "यदि कुनै व्यक्तिले कुनै कारण बिना उद्देश्यमा रोजा राख्दैन भने, सामान्य धारणा यो छ कि उसले आफ्नो क्रजा बनाउनु पर्दैन, किनकि उसलाई यसबाट फाइदा हुँदैन, किनभने यो उहाँको तर्फबाट कदापि स्वीकार हुनेछैन। किनभने मूल सिद्धान्त यो हो कि प्रत्येक पूजा जो निश्चित समयको साथ विशिष्ट हुन्छ, यदि कुनै बहाना बिना सो निश्चित समयबाट ढिलो भयो भने, त्यो पूजा गर्नेबाट ग्रहण हुनेछैन"। मजमूउल फतावा" (19/89)

निष्कर्ष: जसले जानीजानी रमजानको कुनै पनि दिनमा रोजा छोड्छ, सामान्य विद्वानहरूका अनुसार उसलाई क्रजा गर्नु अनिवार्य हुन्छ, जबकि केही विद्वानहरू क्रजा वैध नभएको विश्वास गर्छन्, किनभने यो यस्तो इबादतको भुक्तानी समय बितिसकेको छ। तर आम विद्वानहरूको मत सही र गहकिलो हुने सम्भावना बढी छ, किनकि यो पूजा सेवकको दायित्व हो भन्ने प्रमाणित भइसकेको छ, त्यसैले पूरा नगरी भारमुक्त हुन सक्दैन।

(6) - प्रश्न: हामीले रमजानको व्रतको लागि तैयारी कसरि गर्ने? यस पवित्र महिनाको लागि सबै भन्दा राम्रो कार्य के हो?

उत्तर: हर प्रकारको प्रशंसा र गुणगान केवल अल्लाह सर्वशक्तिमानको लागि योग्य छ।

सबैभन्दा पहिलो: मेरो आदरणीय भाइ तपाईंले यो प्रश्न सोधेर राम्रो गर्नुभयो, किनकि तपाईंले रमजान महिनाको तयारी कसरी गर्ने भनेर सोध्नु भएको छ। जबकि धेरै मानिसहरू व्रतको वास्तविकता बुझ्नमा चुकेका छन्। त्यसैले तिनीहरूले यसलाई खाने र पिउने, विशेष मिठाईहरू बनाउने, राती अबेरसम्म बस्ने र स्याटेलाइट टिभीमा कार्यक्रमहरू हेर्नको लागि अवसर बनाउँछन्, र यसका लागि तिनीहरू रमजानको धेरै अघिदेखि तयारी गर्न थाल्छन्। यी मानिसहरू खाना किन्न, पेय पदार्थहरू तयार गर्ने र कुन कार्यक्रमहरू हेर्ने र कुन छाड्ने भनेर पत्ता लगाउन उपग्रह च्यानल गाइडहरू खोज्नेतर्फ फर्कन्छन्। ती मानिसहरू - वास्तवमा - रमजानको महिनाको उपवासको वास्तविकताबाट अनभिज्ञ छन्, तिनीहरूले त्यहाँबाट उपासना र धार्मिकता हटाएका छन् र यसलाई आफ्नो पेट र आँखाको लागि मात्र बनाएका छन्।

दोस्रो: र अरूहरू रमजानको महिनामा उपवासको वास्तविकता बारे सचेत छन्। त्यसैले तिनीहरू शाबान महिनादेखि यसको तयारी गर्न थाल्छन्, वास्तवमा कतिपय मानिसहरू त्यसअघि नै तयारी गर्न थाल्छन्। रमजान महिनाको लागि राम्रो तयारीका केही पक्षहरू निम्न हुन्:

1- साँचो पश्चात्ताप : यो सधैं अनिवार्य छ, तर उहाँ एक महान र धन्य महिनाको स्वागत गर्न लाग्नु भएकोले, उहाँ र उहाँको प्रभुको बीचमा भएका पापहरूबाट पश्चात्ताप गर्नु र उहाँ र जनताको बीचमा

भएका अधिकारहरू चुक्ता म हतार गर्नु उहाँको लागि अधिक उपयुक्त छ। ताकि जब यो पवित्र महिना उहाँमा प्रवेश गर्नुहुन्छ, उहाँले आफूलाई शुद्ध हृदय र मनको शान्तिका साथ आज्ञाकारिता र उपासनामा संलग्न हुन सक्नुहुन्छ।

अल्लाह सर्वशक्तिमान भन्नुभयो:

"र हे विश्वास गर्नेहरू, तिमीहरू सबै अल्लाहतिर फर्क, ताकि तिमीहरू सफल होओ।" (सूरत-नूर: 31)

र अल-अगर बिन यासर रजिअल्लाहु अनहुले वर्णन गरे कि पैगंबर सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो: हे मानिसहरू, अल्लाहको सामु पश्चात्ताप गर, किनकि म दिनमा सय पटक उहाँसामु पश्चात्ताप गर्छु। (हदीस संख्या: 2702)

2- दुवा गर्नु: केही पुर्खाहरूबाट वर्णन गरिएको छ कि उनीहरूले महिना अघि देखि नै रमजान पाउनको लागि दुवा गर्ने गर्थे, त्यसपछि उनीहरूले अल्लाहसँग थप पाँच महिना प्रार्थना गर्थे ताकि अल्लाहले यसलाई स्वीकार गरून्।

तसर्थ, एक मुस्लिमले आफ्नो सर्वशक्तिमान अल्लाहसँग दुवा गर्दछ कि उसलाई रमजानको महिनामा उसको धर्ममा राम्रो र शारीरिक रूपमा स्वस्थ होस् भन्ने अवस्थामा पुगोस्। र दुवा गर्नुहोस् कि उहाँले उहाँलाई उहाँको आज्ञाकारितामा मदत गर्नुहुन्छ, र दुवा गर्नुहोस् कि उहाँले उहाँबाट उहाँका कामहरू स्वीकार गर्नुहुन्छ।

3- यस महान महिनाको आगमन नजिकिँदै गर्दा आन्नद लिनु:

किनकि रमजान महिनाको आगमन अल्लाह सर्वशक्तिमान को किर्पा हो। यो किनभने रमजान राम्रो मौसमहरू मध्ये एक हो, जसमा स्वर्गका ढोकाहरू खोलिन्छन् र नर्कका ढोकाहरू बन्द हुन्छन्। र यो कुरान र हाम्रो धर्मको इतिहासमा निर्णायक लडाईंहरूको महिना हो।

अल्लाहको भनाई छ :

भनिदेऊ— “यो अल्लाहको वरदान तथा दया हो। तसर्थ मानिसहरू त्यसमा प्रसन्न हुनु पर्छ। यो त्यस (धन) को तुलनामा अति उत्तम रहेको छ जुन तिनीहरू जम्मा गर्दछन्।

4- अनिवार्य व्रत बाट आफ्नो जिम्मावारि लाई मुक्त गर्नु।

अबू सलमाबाट वर्णन गरिएको छ कि उनले भने: मैले आयशालाई यसो भनिरहेको सुनेको छु: जब म माथि रमजानको व्रत हुन्थ्यो। मैले केवल शबानमा मात्र कजा गर्न पाउथे। बुखारी (हदीस संख्या: 1849) और मुस्लिम (हदीस संख्या: 1146)

हाफिज़ इब्ने हजर – रहिमहुल्लाह - भन्छन्:

शाबान महिनाको रोजाहरू पूर्ति गर्नको लागि उनको उत्सुकताबाट यो स्पष्ट छ कि दोस्रो रमजानसम्म कोही पनि ढिलाइ गर्न अनुमति छैन। "फत्हुल बारी" (4/191)

5- ज्ञान प्राप्त गर्नु ताकि व्रत र रमजानको विशेषताको जानकारी होस्।

6- रमजानको उपासनाबाट मुस्लिमलाई विचलित पार्न सक्ने कार्यहरू पूरा गर्न हतार गर्नु।

7- आफ्नो परिवारका सदस्यहरू - श्रीमती र बच्चाहरू - संग बस्नुहोस् र तिनीहरूलाई व्रतको प्रावधानको बारेमा बताउनुहोस् र साना बच्चाहरूलाई उपवास गर्न प्रोत्साहित गर्नुहोस्।

8- केहि किताबहरू तैयार गर्नु जुन घरमा पढ्न सकिन्छ या मस्जिदमा इमामालाई दिने जस्ले रमजानको महिनामा मानिसहरू लाई पढेर सुनाओस्।

9- रमजानको महिनाको व्रतको लागि शाबानको महिनामा केहि दिन व्रत बस्नु।

*आइशा रजियल्लाहु अन्हाले भन्नु हुन्छ कि नबि सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम व्रत बस्नु हुन्थ्यो यहाँ सम्म कि मैले भन्थेँ हजरले व्रत तोड्नु हुन्न र उहाँले व्रत तोड्नु हुन्थ्यो यहाँ सम्म कि मैले भन्थेँ हजरले व्रत बस्नु हुन्ना। मैले नबि सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमलाई रमजानलाई छोडेर अरू कुनै महिनाको पुरै व्रत बसेको देखेन र शाबानको महिनामा जति व्रत बसेको अरू महिनामा देखेन। बुखारी (हदीस संख्या : 1868) मुस्लिम (हदीस संख्या : 1156)

र यो उसामा बिन ज़ैद बाट वर्णन गरिएको छ, उहाँले भन्नुभयो: मैले भने: हे अल्लाहको रसूल! म तिमीलाई शाबान महिनामा जति रोजा राखेको देखिदैन? त्यसैले उहाँले जवाफ दिनुभयो: "रजब र रमजानको बीचमा यो एक महिना हो जसमा मानिसहरू लापरवाह हुन्छन्।" हो, यो एक महिना हो जसमा अल्लाह रब्बुल आलमीनलाई कर्महरू प्रस्तुत गरिन्छ, त्यसैले म रोजा बसेको अवस्थामा मेरो कर्महरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु। नसाई (हदीस नम्बर: 2357)

यो हदीसले शाबान महिनामा रोजा राख्ने दर्शनको वर्णन गर्दछ र त्यो हो: यो एक महिना हो जसमा कर्महरू (अल्लाहलाई) प्रस्तुत गरिन्छ।

10- कुरआन पढ्नु:

सलमह बिन कुहैल भन्नु हुन्छ कि शाबानको महिना कुरआन पढ्नु को महिना हो।

तथा जब शाबानको महिना शुरु हुन्थ्यो अम्र बिन कैसले आफ्नो पसल बन्द गर दिनु हुन्थ्यो र आफ्नो समय लाई कुरआन पढ्नुमा लगाउनु हुन्थ्यो।

त्यस्तै, अबु बकर अल-बल्खी भन्छन्: रजब महिना रोपण (खेती) को महिना हो, शाबान महिना कृषि (बाली) को सिंचाई को महिना हो, र रमजान को महिना फसल (बाली) को महिना हो।

उनले यो पनि भने: रजब महिनाको उदाहरण हावा जस्तै हो, शाबान महिनाको उदाहरण बादल जस्तै हो र रमजानको उदाहरण वर्षा जस्तै हो। जसले रजब महिनामा रोपण र खेती गरेन र शाबान महिनामा सिंचाई गरेन, उसले रमजानमा कसरी फसल काट्न चाहन्छ? अब रजब समाप्त भयो, यदि तपाईं रमजान चाहानुहुन्छ भने, तपाईं शाबानमा के गर्नुहुन्छ? यस शुभ महिनामा तपाईंको पैगम्बर (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) र उम्मतका पुर्खाहरूको अवस्था यही थियो, त्यसोभए यी कार्यहरू र पदहरू बारे तपाईंको धारणा के छ?

(7) - प्रश्न : के व्रत बस्दा संगीत सुन्न हराम हुन्छ ?

उत्तर: हर प्रकारको प्रशंसा र गुणगान केवल अल्लाह सर्वशक्तिमानको लागि योग्य छ।

रमजानमा होस् वा रमजान बाहेकका दिनहरूमा संगीत सुन्न हराम छ, जबकि रमजानको महिनामा यसको निषेध झन् गम्भिर र पाप बढी हुन्छ, किनभने उपवासको उद्देश्य खाना र पेय पदार्थ त्याग्नु होइन, बरु उपवासको उद्देश्य: अल्लाहको खोजी गर्नु, अल्लाह सर्वशक्तिमानको तक्वा (डर) लाई महसुस गर्नु, शरीरका अंगहरूको उपवास र अल्लाहको अवज्ञाबाट टाढा रहनु हो। अल्लाह सर्वशक्तिमानको आदेश छ:

“हे विश्वास गर्नेहरू! तिमीहरूमाथि रोजा अनिवार्य गरिएको छ जसरी तिमीहरूभन्दा अधिकाहरूमाथि अनिवार्य गरिएको थियो, ताकि तिमीहरू संयम र भयको अनुभव गर। (अल-बकारा: 183)

र पैगम्बर (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) ले भन्नुभयो: "उपवास भनेको खाने र पिउनबाट टाढा रहनु मात्र होइन, तर वास्तवमा उपवास भनेको बेकार र अश्लील चीजहरूबाट टाढा रहनु हो। हाकिमले यसलाई वर्णन गरेका छन् कि यो हदीस मुस्लिमको शर्तमा सहीह हो।

र स्पष्ट र सहिह सुन्नत (हदीस) पैगम्बर (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) द्वारा प्रमाणित संगीत वाद्ययंत्र सुन्न निषेधको वकालत गर्दछ। इमाम बुखारीले (कुनै अधिकार बिना) वर्णन गरे कि पैगम्बर ले भन्नुभयो: "मेरो उम्मत (समुदाय) मा त्यहाँ मानिसहरू हुनेछन् जसले व्यभिचार, रेशम, रक्सी र संगीत वाद्ययंत्रलाई हलाल बनाउनेछन्। (यो हदीस तबरानी र बैहाकी द्वारा मौसुलन वर्णन गरिएको छ।)

यस हदीसले तर्क स्थापित गर्दछ कि संगीत वाद्ययंत्रहरू दुई तरिकामा हराम छन्:

पहिलो: पैगम्बर को बनाइ "उनीहरूले यसलाई हलाल बनाउनेछन्" स्पष्ट रूपमा संकेत गर्दछ कि माथि उल्लेखित चीजहरू हराम र निषेधित छन्, त्यसैले तिनीहरूले हलाल (कानूनी) बनाउनेछन्।

दोस्रो: दोस्रो: संगीत वाद्ययंत्रहरू निश्चित रूपमा हराम भएका चीजहरूसँग संयोजनमा वर्णन गरिएको छ र त्यो व्यभिचार र मदिरा हो, यदि संगीत वाद्ययंत्रहरू हराम नभएको भए व्यभिचार र मदिरासँगको सम्बन्धमा वर्णन गरिएको थिएन।

हेर्नुहोस्: असिलसिला अससीहा लिल-अल्बानी हदीस नम्बर (91)।

यो आशीर्वादित महिनाको फाइदा उठाउन, अल्लाहमा आफ्नो ध्यान केन्द्रित गर्न, उहाँसामु पश्चात्ताप गर्न, र रमजान अघि गर्नुहुने हराम र निषेधित चीजहरूबाट टाढा रहनु मुस्लिमको लागि अनिवार्य छ। अल्लाह सर्वशक्तिमानले उनको रोजा स्वीकार गरून् र उनको अवस्था सुधार गरून्।

(8) - प्रश्न: रमजानको दिनमा भूलवश खाने वा पिउने व्यक्तिको हकमा के छ?

उत्तर: हर प्रकारको प्रशंसा र गुणगान केवल अल्लाह सर्वशक्तिमानको लागि योग्य छ।

उहाँमा कुनै दोष छैन र उहाँको व्रत शुद्ध छ। किनभने अल्लाह सर्वशक्तिमानले भन्नुभएको छ:

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا (البقرة : 286)

"हे हाम्रा पालनकर्ता! हामी बिर्सन्छौं वा गल्तीले कुकर्म गर्छौं भने हामीलाई केरकार नगर्नु।" (अल-बकारा: 286)

र यो पैगम्बर (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) बाट प्रमाणित छ कि अल्लाहले यस मा भन्नुभयो: "म स्वीकार गर्दछु।"

र यो अबू हुरैरा बाट वर्णन गरिएको छ कि पैगम्बर सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभयो: "जसले बिर्सेर उपवास बसेर खान्छ वा पिउँछ, उसले आफ्नो उपवास पूरा गर्नुपर्छ, किनकि अल्लाहले उसलाई खुवाउनु र पिउनुभएको छ।" (सहिह बुखारी र सहिह मुस्लिम)

त्यसैगरी यदि कुनै पुरुषले भूलवश यौनसम्पर्क गरेमा विद्वानहरूको दुईवटा भनाइमध्ये सबैभन्दा सहि कथन अनुसार उसको व्रत मान्य हुन्छ। यसको प्रमाण अघिल्लो आयत र यो हदीस शरीफ हो, साथै पैगम्बर सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको भनाइ हो: "जसले भूलवश रमजानको महिनामा रोजा तोड्छ, उहाँमाथि न कज़ा अनिवार्य छ न कफ़ारा।" यो हदीस हकिम द्वारा उल्लेख गरिएको छ र सहिह भनिन्छ।

उपरोक्त हदीसको शब्दमा यौन सम्पर्कका साथै उपवास तोड्ने अन्य सबै कुराहरू समावेश छन्, यदि व्रत बस्ने व्यक्तिले यो बिर्सने गरी गर्छ। र यो अल्लाहको कृपा र उहाँको दया र अनुग्रह हो। त्यसकारण, यसमा उहाँको लागि प्रशंसा र कृतज्ञता छ।